

Saksutredning:

SØKNAD OM KONSESJON FOR SONGESAND KRAFTVERK I FORSAND KOMMUNE - HØRINGSUTTALELSE

Trykte vedlegg: 1. Oversendelsesbrev fra NVE av 02.06.2014 (4s).
2. Lokalisering av tiltaket (1s).
3. Skisse over utbyggingsplanene (1s).
4. Oversikt over konsekvenser (1s).
5. Administrativ innsigelse av 30.06.2014 i henhold til Kulturminneloven (2s).

Utrykte vedlegg:

1. Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i brev av 02.06.2014 sendt på høring en søknad om konsesjon for Songesand kraftverk i Forsand kommune (vedlegg 1). Tiltakshaver er Småkraft AS. Saken behandles etter Vannressursloven og høringsfristen er satt til 25.08.2014.

2. Saksopplysninger

2.1 Tidligere behandling i fylkeskommunen

Fylkesutvalget behandlet 18.02.2014 en melding med forslag til utredningsprogram for en konsekvensutredning knyttet til Songesand kraftverk. Tiltakshaver var da Forsand Elverk som skisserte en noe mer omfattende utbygging enn det som nå omsøkes. I følge NVE (vedlegg 1) er søknaden fra Forsand Elverk nå trukket.

Fylkesutvalget vedtok følgende 18.02.2014:

- Det gis tilslutning til hovedtrekkene i foreslått utredningsprogram for Songesand kraftverk med vekt på videre utredning av kulturminneinteressene samt naturforholdene i Skurvedalen.

2.2. Utbyggingsplanene

Planene går ut på å utnytte fallet i Skurvedalsåna som ligger i Songesandsområdet sentralt i Lysefjorden (vedlegg 2). Avstanden til kommunesenteret Forsand er ca 20 km. Skurvedalsåna har et samlet nedbørfelt på 22,8 km², hvorav 14,8 km² planlegges utnyttet.

Inntaket planlegges i Stølatjørna på kote 440. I tillegg til inntaksarrangementet, som består av en betongkonstruksjon på 2x4 meter, skal det bygges en terskel i betong (10 meters lengde og 1,5 meters høyde) ved det naturlige utløpet. Dette må gjøres for å opprettholde vannstanden i Stølatjørna og etablere en struktur for sikker minstevannføring i elveløpet.

Fra inntaket skal vannet først føres gjennom en 1300 m lang tunnel, ned til kote 200, og deretter en 900 m lang nedgravd rørgate. Det er ikke gitt opplysninger om omfanget av sprenging i rørtraseen.

Kraftstasjonen planlegges på kote 40 rett ved eksisterende vei. Installert effekt vil bli

8,55 MW og estimert årsproduksjon er 26,2 GWh.

Det søkes om slipp av minstevannføring på 125 l/s om sommeren og 76 l/s om vinteren, tilsvarende 5-persentilen.

(Med 5 persentil vannføring menes den vannføringen som underskrides i 5% av tiden i en valgt periode, f.eks. i vinterhalvåret).

Det må bygges vei til påhugg i forbindelse med tipp/bruk av tunnelmasser. Eksisterende traktorvei vil bli brukt på deler av ny vei til påhugg. Veien vil bli 500-600 m lang og 4 m bred.

Det vil tas ut 30 000 m³ tunnelmasser som dels vil bli brukt som tilfylling rundt nedgravd rørgate, dels deponert i et deponi på ca 15 dekar rett øst for tunnelpåhugget.

Songesand kraftverk planlegges koblet til 22 kV nettet via eksisterende linjetrase opp til Helmikstølen transformatorstasjon og vil bli tilknyttet via en 50 m lang jordkabel.

Kostnadsoverslaget for hele utbyggingen er på 79 mill. NOK, basert på 2013-priser.

Vedlegg 3 viser hovedelementene i utbygingsplanen.

2.3 Konsekvenser av planlagt utbygging

Tiltakshaver har vurdert følgende tema: hydrologi, vanntemperatur, isforhold, lokalklima, grunnvann, ras, flom, erosjon, rødlistearter, terrestrisk miljø, akvatisk miljø, marint miljø, landskap, inngrepsfrie områder, kulturminner, kulturmiljø, landbruk, ferskvannsressurser, friluftsliv og samfunnsmessige interesser.

For de fleste vurderingstemaene er konsekvensene små/ubetydelig negative (-1/0). De største negative konsekvensene er knyttet til redusert vannføring i Skurvedalsåna, terrestrisk miljø, landskap og inngrepsfrie områder som er gitt konsekvensgrad middels negativ (-2).

En utbygging vil gi sterkt redusert vannføring i Skurvedalsåna i en lengde av 5100 m. Dette vil også få negative konsekvenser for vegetasjonen i to bekkekløfter i dalen (hhv. klasse B og C). I rapporten *Vakre landskap i Rogaland* (Rogaland fylkeskommune 1996) er mesteparten av Skurvedalen klassifisert som et område med høy landskapsverdi/fylkesinteresse, mens de nedre delene er klassifisert som landskap med meget høy landskapsverdi/nasjonal interesse. I tillegg til konsekvensene for landskapsopplevelsen vil en utbygging også gi tap av inngrepsfrie områder (INON), hhv. 4 km² av sone 2 (1-3 km fra tyngre, tekniske inngrep) og nedklassifisering av 4,6 km² fra sone 1 (3-5 km fra tyngre, tekniske inngrep) til sone 2.

Vedlegg 4 oppsummerer konsekvensene for de ulike tema.

3. Fylkesrådmannens vurdering

3.1 Vurderingsgrunnlag

Med en installert effekt på 8,55 MW er prosjektet definert som et småkraftverk. Utgangspunktet for fylkesrådmannens vurderinger er derfor nylig vedtatt *Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland 2014-2020 (SD-SMÅ)*. I tillegg er følgende andre regionale utredninger og planer relevante:

- Vakre landskap i Rogaland (Rogaland fylkeskommune 1996).
- Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturminnevern – FINK (2005).

Følgende retningslinjer fra *Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland (SD-SMÅ)* er lagt til grunn i vurderingene:

Regionalt hovedmål

Rogaland fylkeskommune er positiv til utbygging av små vannkraftverk der konsekvensene for annen arealbruk og naturverdier er akseptable.

Generell retningslinje

Prosjekt som fører til negativ virkning på verdier (landskap, biologisk mangfold, viktige naturtyper m.fl., jfr. tematiske retningslinjer) av *nasjonal* verdi skal som hovedregel ikke anbefales utbygd.

Landskap

Inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskapselementer av nasjonal, regional eller lokal betydning *bør unngås* (A2).

I fjordlandskap av stor verdi skal en *være svært restriktiv* med å tilrå utbygging som reduserer vannføring i fosser som er viktige for landskapsopplevelsen (A5).

I fjordlandskap av stor verdi skal en *være restriktiv* med å tilrå etablering av sekundæringrep som gir irreversible spor og sår i landskapet (A6).

Biologisk mangfold

Ved registrerte bekkekløfter av middels (B) og liten verdi (C) *skal man være restriktiv* med å tilrå utbygging (B4).

Inngrepsfrie områder (INON)

Det *skal ikke tilrås* utbygging som vil redusere villmarkspregede INON-områder (C1). I øvrige INON-områder skal man *være svært restriktiv* med å tilrå utbygging som reduserer arealene (C2).

Friluftsliv

Man skal *være restriktiv* med å tilrå utbygginger i områder med stor verdi for friluftsliv (F1).

Reiseliv

Man skal *være restriktiv* med å tilrå utbygginger innenfor reislivsområder av stor verdi (G1).

På grunn av manglende kunnskapsgrunnlag har fylkesrådmannen fremmet

administrativ innsigelse til planene for Songesand kraftverk. Dette fordi området for massedeponi og vei er vurdert å ha et potensial for funn av automatisk freda kulturminner. Det vil derfor være nødvendig å gjennomføre befaringer, og om nødvendig arkeologiske registreringer, før det kan gis en uttalelse til søknaden, jfr. Kulturminnelovens § 9 om undersøkelsesplikt (vedlegg 5).

3.2 Vurdering

Det omsøkte prosjektet ligger sentralt til i Lysefjorden som er det viktigste og mest besøkte reiselivsområdet i Rogaland med over 500 000 besøkende hvert år. I tillegg til kjente punktmål som Preikestolen, Kjerag og Fløyri er den båtbaserte turisttrafikken (fjordcruise og cruisebåter) svært omfattende.

Prosjektet kommer også i inngrep med regionale planer og registreringer.

- Hele Lysefjorden er karakterisert som et område av *meget høy landskapsverdi/nasjonal interesse* i rapporten «Vakre Landskap i Rogaland».
- Mesteparten av planområdet for Songesand kraftverk er i FINK klassifisert som *turområde hvor almenne friluftsinnteresser bør gis prioritet*. I tillegg er et område med lite rørt, gammel furu- og bjørkeskog i Skurvedalen klassifisert som område av stor verdi i lands- eller fylkessammenheng der det ikke bør gjøres inngrep som reduserer naturverdiene (FINK).
- I tillegg er Lysefjorden klassifisert som et *partnerskapsområde* i FINK. Dette innebærer at det er ønskelig med økt tilrettelegging for å gjøre natur- og kulturlandskapsverdiene i Lysefjorden mer tilgjengelige.

Det finnes ikke referanser til FINK i søknaden. Dette er påfallende sett i lys av fylkeskommunens høringsinnspill i saken i februar 2014. Der gjøres det rede for koblingen til FINK samtidig som behovet for ytterligere klargjøring av konsekvensene for naturforholdene i Skurvedalen etterlyses.

Vannføringen i Skurvedalselva blir sterkt redusert over en strekning på 5,1 km. I tillegg til de negative effektene dette har for biologi og landskapsopplevelse langs elvestrengen, vil også selve utløpsområdet nede ved fjorden få redusert opplevelsesverdi. Etter fylkesrådmannens vurdering er dette uheldig blant annet i forhold til båtbasert reiseliv på Lysefjorden.

En utbygging av Songesand kraftverk vil føre til et bortfall/nedklassifisering av 8,6 km² med inngrepsfrie områder (INON). Med inngrepsfrie områder menes areal som ligger mer enn 1 km fra tyngre, tekniske inngrep. Det er et nasjonalt mål å forsøke å bevare inngrepsfrie naturområder.

Vurdert opp mot retningslinjene i SD-SMÅ er konfliktene både i forhold til landskap, friluftsliv, reiseliv, biologisk mangfold og inngrepsfrie områder så mange og omfattende at fylkesrådmannen vil frarå utbygging. Denne vurderingen styrkes ytterligere ved å holde prosjektet opp mot prioriteringer i FINK og rapporten *Vakre landskap i Rogaland*.

Forslag til vedtak:

1. Rogaland fylkeskommune frarår at det gis konsesjon til Songesand kraftverk.

2. Dersom det gis konsesjon, forutsetter fylkeskommunen at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i Kulturminneloven, jfr. saksforelegget og administrativ innsigelse framsatt i eget brev til NVE av 30.06.2014.

Trond Nerdal
fylkesrådmann

Christine Haver
regionalplansjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.